

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-63-05

Do druku nr 4024

Warszawa, 30 maja 2005 r.

Pan
Włodzimierz Cimoszewicz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W ślad za pismem z dnia 16 maja 2005 r., przy którym przesłano Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o przeciwdziałaniu narkomanii,

przekazuję, zgodnie z wymogami art. 34 ust. 4 regulaminu Sejmu, pozostałe projekty aktów wykonawczych.

Z szacunkiem

(-) Marek Belka

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego,
rehabilitacyjnego i reintegracyjnego w stosunku do osób uzależnionych
umieszczonych w zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich**

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr....., poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przez użyte w rozporządzeniu określenia należy rozumieć:

- 1) ustawa – ustawę z dnia o przeciwdziałaniu narkomanii(Dz. U. Nr....., poz.);
- 2) zakład resocjalizacyjno-terapeutyczny – zakład poprawczy o charakterze resocjalizacyjnym;
- 3) zakład – wszystkie zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich;
- 4) nieletni uzależnieni – nieletnich uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych.

§ 2. 1. Leczenie, rehabilitacja i reintegracja nieletnich uzależnionych odbywa się w zakładach resocjalizacyjno-terapeutycznych.

2. Leczenie, o którym mowa w ust. 1, nie obejmuje detoksykacji, leczenia substytucyjnego oraz leczenia w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej.

3. Terapię, rehabilitację i reintegrację w zakładach resocjalizacyjno-terapeutycznych prowadzi się metodami i środkami ogólnie stosowanymi w tego rodzaju postępowaniu.

4. Rehabilitację i readaptację nieletnich uzależnionych w zakładach mogą prowadzić osoby posiadające wyższe wykształcenie, określone w art. 27 ust. 2 pkt 2 lit. b.

§ 3. 1. Do zakładów resocjalizacyjno-terapeutycznych dla nieletnich uzależnionych kierowani są nieletni uzależnieni według trybu ogólnego kierowania nieletnich do zakładów poprawczych w oparciu o diagnozę stwierdzającą uzależnienie sporządzoną przez lekarza i psychologa, zgodnie z art. 27 ustawy.

2. Przeniesienie nieletniego uzależnionego z zakładu poprawczego do zakładu resocjalizacyjno-terapeutycznego następuje w oparciu o diagnozę, o której mowa w ust. 1. W przypadku określenia rodzaju tego zakładu przez sąd rodzinny, który kieruje do wykonania orzeczenie o umieszczeniu nieletniego w zakładzie poprawczym, na przeniesienie wymagana jest zgoda sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad zakładem poprawczym. W tym wypadku sędzia rodzinny orzeka w drodze postanowienia.

§ 4. 1. Zakłady resocjalizacyjno-terapeutyczne zapewniają nieletnim uzależnionym stosowną do indywidualnych potrzeb pomoc i opiekę, naukę szkolną zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz prowadzą rehabilitację i reintegrację zmierzającą do eliminacji przyczyn i skutków uzależnienia, uzyskania trwałej abstynencji oraz zmiany postaw i zachowania nieletnich w kierunku społecznie pożądanym.

2. Rehabilitacja i reintegracja nieletniego uzależnionego powinna uwzględniać współpracę z rodziną lub innymi osobami prawnie odpowiedzialnymi za nieletniego.

§ 5. W innych zakładach prowadzi się profilaktykę uzależnień od środków odurzających i psychotropowych, działania zmierzające do zmotywowania nieletnich uzależnionych do podjęcia leczenia.

§ 6. Dla nieletnich uzależnionych, którzy pomyślnie zakończyli proces leczenia, we wszystkich zakładach organizuje się formy pomocy podtrzymujące postawę abstynencką.

§ 7. 1. Zakład resocjalizacyjno-terapeutyczny zwraca się do zakładu opieki zdrowotnej, który poprzednio prowadził leczenie nieletniego uzależnionego, o udzielenie szczegółowych informacji dotyczących przebiegu tego leczenia oraz rehabilitacji i reintegracji. Informacje te powinny być nadesłane niezwłocznie.

2. O przebiegu leczenia, rehabilitacji i reintegracji w zakładzie resocjalizacyjno-terapeutycznym oraz o terminie zwolnienia nieletniego uzależnionego z tego zakładu i potrzebie objęcia go dalszym leczeniem, a także rehabilitacją i reintegracją, zakład zawiadamia zakład opieki zdrowotnej, o którym mowa w ust. 1.

§ 8. W zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji nieletnich uzależnionych zakłady współdziałają z organami i podmiotami wymienionymi w art. 5 ustawy, rodzinami osób uzależnionych, grupami samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

§ 9. Szkolenie i doskonalenie zawodowe personelu zakładu w zakresie postępowania z nieletnimi uzależnionymi i profilaktyki uzależnień organizuje dyrektor zakładu przy współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem narkomanii.

§ 10. W sprawach nie uregulowanych niniejszym rozporządzeniem, w zakresie organizacji i zasad pobytu nieletnich w zakładach, stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz.U. Nr 124, poz. 1359).

§ 11. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i readaptacyjnego w stosunku do osób uzależnionych umieszczonych w zakładach poprawczych (Dz.U. Nr 88, poz. 991).

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

W porozumieniu:

MINISTER ZDROWIA

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i reintegracyjnego w stosunku do osób uzależnionych umieszczonych w zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich jest wykonaniem upoważnienia zamieszczonego w art. 30 ust. 2 ustawy z dnia..... o przeciwdziałaniu narkomanii.

W porównaniu do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i readaptacyjnego w stosunku do osób uzależnionych umieszczonych w zakładach poprawczych (Dz.U. Nr 88, poz. 991) projekt nie wprowadza istotnych zmian.

Dotychczas obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i readaptacyjnego w stosunku do osób uzależnionych umieszczonych w zakładach poprawczych (Dz.U. Nr 88, poz. 991) utraci moc po wejściu w życie przedstawionego projektu rozporządzenia.

Ocena skutków regulacji

Zamieszczone zmiany nie spowodują konsekwencji finansowych dla budżetu Państwa, gdyż dotychczasowy stan w zakresie realizacji zadań i struktur organizacyjnych pozostaje zachowany.

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

**w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego,
rehabilitacyjnego i reintegracyjnego w stosunku do osób uzależnionych,
umieszczonych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej**

Na podstawie art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr, poz.) zarządza się, co następuje:

§ 1. W jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, zwanych dalej „zakładami”, prowadzi się leczenie, rehabilitację i reintegrację osób umieszczonych w tych zakładach, uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych, zwanych dalej „osobami uzależnionymi”.

§ 2. Uzależnienie od środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych osób umieszczonych w zakładach ustala się na podstawie:

- 1) rozmów i obserwacji zachowania od chwili przyjęcia do zakładu;
- 2) wyników badań lekarskich;
- 3) wyników badań psychologicznych.

§ 3. 1. W toku wstępnych badań lekarskich i psychologicznych oraz rozmów przeprowadzonych z osobami umieszczonymi w zakładach, a także obserwacji tych osób, ustala się w szczególności:

- 1) fakt używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych;
- 2) dane dotyczące leczenia i rehabilitacji w związku z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych;

- 3) dane zawarte w treści podlegającego wykonaniu wyroku sądu i jego uzasadnieniu, jeżeli zostało sporządzone;
- 4) dane zawarte w wykazie informacji dotyczących osoby skazanego;
- 5) dane zawarte w innych dokumentach i wynikach badań osobopoznawczych.

2. W razie stwierdzenia faktu używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych osoby, o których mowa w ust. 1, poddaje się szczegółowym badaniom lekarskim w celu stwierdzenia uzależnienia od tych środków oraz potrzeby leczenia w warunkach szpitalnych.

3. Osoby uzależnione obejmuje się badaniami psychologicznymi w celu:

- 1) oceny stanu uzależnienia;
- 2) wyjaśnienia procesu uzależnienia i jego uwarunkowań;
- 3) ustalenia związku uzależnienia z działalnością przestępczą;
- 4) oceny stosunku osoby uzależnionej do leczenia, rehabilitacji i reintegracji;
- 5) określenia potrzeby i zakresu stosowania oddziaływania specjalistycznego w zakresie opieki psychologicznej, lekarskiej lub rehabilitacyjnej.

§ 4. 1. Leczeniem i rehabilitacją obejmuje się umieszczone w zakładach osoby uzależnione:

- 1) zobowiązane przez sąd orzekający lub penitencjarny do poddania się takim oddziaływaniom w toku odbywania kary pozbawienia wolności oraz
- 2) te, które wyraziły zgodę na poddanie się takiemu oddziaływaniu i współdziałają w wykonaniu programu leczenia i rehabilitacji.

2. Z wnioskiem o orzeczenie przez sąd penitencjarny obowiązku poddania się leczeniu i rehabilitacji występują dyrektorzy zakładów, uwzględniając fakt skazania osób uzależnionych za przestępstwa pozostające w związku z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych oraz wyniki dotychczasowego leczenia, rehabilitacji i reintegracji.

3. Jeżeli osoby uzależnione uporczywie odmawiają współdziałania w wykonaniu programu leczenia i rehabilitacji, dyrektorzy zakładów zawiadamiają o tym sądy, które orzekły o obowiązku poddania się osób uzależnionych leczeniu i rehabilitacji w toku odbywania kary pozbawienia wolności.

4. Brak współdziałania osób uzależnionych w wykonaniu programu leczenia i

rehabilitacji uwzględnia się w szczególności przy dokonywaniu ocen okresowych postępów skazanych w resocjalizacji, opiniowaniu oraz udzielaniu nagród.

§ 5. Leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych w zakładach prowadzi się w:

- 1) ambulatoriach zakładów wraz z izbami chorych, zwanych dalej "ambulatoriami";
- 2) pododdziałach detoksykacyjnych zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności;
- 3) oddziałach terapeutycznych zakładów.

§ 6. Lekarze ambulatoriów w zakresie postępowania z osobami uzależnionymi w szczególności:

- 1) rozpoznają u osób umieszczonych w zakładach uzależnienia od środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych;
- 2) informują osoby uzależnione o możliwościach i warunkach poddania się leczeniu i rehabilitacji;
- 3) kierują w razie potrzeby osoby uzależnione do pododdziałów detoksykacyjnych zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności;
- 4) opracowują w razie potrzeby opinie w sprawie skierowania osób uzależnionych do oddziałów terapeutycznych;
- 5) opracowują opinie do wniosków o orzeczenie przez sąd penitencjarny obowiązku poddania się osób uzależnionych leczeniu i rehabilitacji w toku odbywania przez te osoby kary pozbawienia wolności.

§ 7. Pododdziały detoksykacyjne zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności prowadzą detoksykację, udzielają innych świadczeń zdrowotnych, a także nawiązują z tymi osobami kontakt terapeutyczny.

§ 8. 1. Do pododdziałów detoksykacyjnych zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności lekarze ambulatoriów kierują osoby uzależnione, będące w stanie zatrucia lub odstawienia środka odurzającego, substancji psychotropowej lub środka zastępczego, wymagające leczenia odtruwającego. O skierowaniu tymczasowo aresztowanych do pododdziałów detoksykacyjnych zakładów opieki zdrowotnej dla osób

pozbawionych wolności zawiadamia się organy, do których dyspozycji tymczasowo aresztowani pozostają.

2. Jeżeli tymczasowo aresztowani wymagają natychmiastowego leczenia odtruwającego, organy, o których mowa w ust. 1, na wniosek lekarzy i w uzgodnieniu z dyrektorami zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, mogą skierować osoby uzależnione bezpośrednio do pododdziałów detoksykacyjnych tych zakładów.

§ 9. 1. Karę pozbawienia wolności wobec skazanych uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych wykonuje się w systemie terapeutycznym, w oddziałach terapeutycznych.

2. Do oddziałów terapeutycznych kieruje się skazanych uzależnionych, niewymagających leczenia detoksykacyjnego, ale wymagających terapeutycznych metod oddziaływania, w tym specjalistycznego oddziaływania psychologicznego.

§ 10. 1. Do zadań oddziałów terapeutycznych należy:

- 1) prowadzenie badań psychologicznych osób uzależnionych;
- 2) przygotowanie osób uzależnionych do udziału w procesie terapii;
- 3) kształtowanie u osób uzależnionych motywacji do powstrzymywania się od używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych;
- 4) prowadzenie psychoterapii indywidualnej osób uzależnionych;
- 5) prowadzenie psychoterapii grupowej osób uzależnionych;
- 6) przekazywanie osobom uzależnionym wiedzy dotyczącej szkód mogących powstać w przypadku powrotu do używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych;
- 7) rozwijanie umiejętności współżycia społecznego i przygotowywanie osób uzależnionych do samodzielnego życia;
- 8) ułatwianie osobom uzależnionym kształcenia zawodowego i pracy zarobkowej;

9) udzielanie osobom uzależnionym pomocy w kontynuowaniu leczenia, rehabilitacji i reintegracji po zwolnieniu z zakładu.

2. Zadania wymienione w ust. 1 realizuje się w ramach indywidualnego programu terapeutycznego.

§ 11. Kierownicy jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 5, organizują kontakty z rodzinami osób uzależnionych, mające na celu:

- 1) przekazanie rodzinom niezbędnych informacji dotyczących narkomanii i jej skutków, zalecanych sposobów postępowania z osobą uzależnioną oraz informacji o grupach samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin;
- 2) wykorzystanie pozytywnego wpływu rodzin w procesie leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych.

§ 12. Jednostki organizacyjne, o których mowa w § 5, zwracają się do zakładu opieki zdrowotnej lub innej placówki, która prowadziła leczenie, rehabilitację lub reintegrację osoby uzależnionej, przed jej umieszczeniem w zakładzie, o udzielenie informacji z przebiegu leczenia, rehabilitacji lub reintegracji.

§ 13. 1. W razie potrzeby kontynuowania leczenia, rehabilitacji lub reintegracji po zwolnieniu z zakładu, jednostki organizacyjne, o których mowa w § 5, wskazują osobom uzależnionym na potrzebę podjęcia starań o uzyskanie miejsca w odpowiednim zakładzie opieki zdrowotnej albo w innej placówce prowadzącej rehabilitację lub reintegrację osób uzależnionych.

2. W wypadku nieskuteczności starań, o których mowa w ust. 1, zakłady podejmują, za zgodą osób uzależnionych, działania zmierzające do umieszczenia ich w odpowiednich zakładach opieki zdrowotnej albo innych placówkach prowadzących rehabilitację lub reintegrację osób uzależnionych.

§ 14. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 sierpnia 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego rehabilitacyjnego i readaptacyjnego w stosunku do osób uzależnionych, umieszczonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 77, poz. 880).

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

W porozumieniu:

MINISTER ZDROWIA

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia o przeciwdziałaniu narkomanii.

Rozporządzenie reguluje szczegółowe warunki i tryb postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i reintegracyjnego w stosunku do osób uzależnionych od środków odurzających lub substancji psychotropowych, umieszczonych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej.

Rozporządzenie szczegółowo określa podstawy i tryb ustalania u osób pozbawionych wolności uzależnienia od środków odurzających lub substancji psychotropowych, metody i środki stosowane w postępowaniu z osadzonymi uzależnionymi (§ 2 i 3); tryb i kryteria występowania do sądu penitencjarnego z wnioskiem o orzeczenie obowiązku poddania się osoby uzależnionej leczeniu i rehabilitacji, tryb postępowania rehabilitacyjnego i penitencjarnego z osobami uzależnionymi, uporczywie nie współdziałającymi w leczeniu i rehabilitacji (§ 4); rodzaje i szczegółowe zadania zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, w których prowadzi się leczenie i rehabilitację osób uzależnionych (§ 5, 6, 7, 8, 9, 10); szczegółowe warunki i tryb postępowania, wedle których administracja penitencjarna współdziała w leczeniu i rehabilitacji z rodzinami osób uzależnionych (§ 11); tryb uzyskiwania informacji o przebiegu dotychczasowego leczenia, rehabilitacji lub readaptacji osoby uzależnionej (§ 12); szczegółowe zasady i tryb postępowania w przypadku potrzeby kontynuacji leczenia, rehabilitacji lub readaptacji po zwolnieniu z zakładu karnego (§ 13).

W porównaniu do rozporządzenia funkcjonującego w ramach poprzednio obowiązującej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w projekcie nie określono szczegółowego trybu postępowania leczniczego wobec osób uzależnionych tymczasowo aresztowanych.

Zaproponowana zmiana wynika z konieczności dostosowania uregulowań zawartych w projekcie rozporządzenia do przepisów ustawowych, zawartych w Kodeksie karnym wykonawczym (np. art. 81, art. 96).

Przed wszystkim należy zwrócić uwagę na fakt, iż określony w Kkw system terapeutyczny został zaprojektowany jako jeden z systemów oddziaływania na skazanych i – tak jak pozostałe systemy wykonywania kary pozbawienia wolności (zwykły i programowanego oddziaływania) powinien dotyczyć wyłącznie skazanych, a nie tymczasowo aresztowanych. Wprowadzenie do projektu przedmiotowej zmiany skutkować będzie wyłączeniem uzależnionych osób tymczasowo aresztowanych z odbywania terapii w oddziałach terapeutycznych. Pozostałe elementy postępowania leczniczego stosowane w ambulatoriach zakładów i pododdziałach detoksykacyjnych zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności pozostają bez zmian.

Jednocześnie zważywszy na argument natury praktycznej, należy wskazać na poważny deficyt miejsc w oddziałach terapeutycznych (okres oczekiwania skazanych na terapię stale się wydłuża i w 2004 r. przekroczył 10 miesięcy). Stan ten doprowadził do sytuacji, w której część osób skazanych za przestępstwa pozostające w związku z uzależnieniem od narkotyków, wychodzi na wolność bez odbycia terapii.

Dlatego też wydaje się, że liczba miejsc w oddziałach terapeutycznych dla skazanych, nie powinna być dodatkowo ograniczana, poprzez fakt kierowania do terapii osób tymczasowo aresztowanych, które być może nie zostaną nawet skazane.

Potrzeba wydania nowego rozporządzenia wynika z uchwalenia nowej ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ocena skutków regulacji

1. Rozporządzenie oddziałuje na osoby uzależnione od narkotyków osadzone w jednostkach penitencjarnych, a także na personel tych jednostek uczestniczący w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym i reintegracyjnym stosowanym wobec osadzonych uzależnionych.

2. Rozporządzenie zostanie poddane konsultacjom z NSZZ F i PW.
3. Wydanie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację sektora finansów publicznych, na rynek pracy i konkurencyjność gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionalny.
4. Wydanie rozporządzenia nie wpłynie na obciążenie budżetu państwa.